

TALOUSARVIOALOITE 442/2014 vp

Määrärahan osoittaminen Suomen poliittista kulttuuria ja päättäjiä 1960-luvun kylmän sodan maailmassa koskevan tutkimuksen tukemiseen

Eduskunnalle

Yhdysvaltalainen Karen Erickson haastatteli vuonna 1960 Suomen keskeisimmät eri yhteiskunnan sektoreita tuolloin edustaneet päättäjät. Haastateltavia oli yhteensä 264 henkilöä. Heistä mm. 185 oli kansanedustajia, osa valtion keskus-, alue- ja paikallishallinnon ja eri eturyhmien edustajia. Haastattelut tehtiin luottamuksellisesti ja haastateltaville kerrottiin, että vastauksia käsiteltäisiin määrällisesti ja niitä analysoitaisiin niin, ettei yksityisiä näkemyksiä tunnistettaisi. Haastattelujen tuloksena syntynyt aineisto on sekä kansallisesti että kansainvälisesti poikkeuksellisen laaja ja kattava. Haastattelututkimus oli jo tuolloin poikkeuksellisen tavoitteellinen. Harvat tutkimukset ovat tunnistaneet laajavaikutteisista yhteiskunnan eri osa-alueilla ilmenevää kansallista johtajuutta, joka kohdistuu politiikantekoon ja poliittiseen vaikuttamiseen. Tutkija kiinnitti huomiota Suomen poliittista järjestelmää muokkaaviin piileviin tekijöihin ja vaikutuksiin sekä poliittisen kulttuurin piirteisiin, joista järjestelmä saa käyttövoimansa. Poliittisia johtajia haastatteleamalla tutkijan oli 50 kysymyksellä tarkoitus arvioida Suomen silloinen poliittinen järjestelmä ja luoda myös kattava kuvaus silloisesta Suomen poliittisesta kulttuurista ja selvittää millaisilla arvoilla ja toimintaperiaatteilla Suomen valtiota johdettiin ja yhteiskuntaa kehitettiin.

Yli puoli vuosisataa myöhemmin tämän tärkeän ja toistaiseksi tuntemattoman Suomen lähistoriaa autenttisesti valottavan laajan aineiston

julkaisemiselle ei ole enää lainsäädännöllistä estettä. Pilottihankkeena on jo purettu 32 poliittisen johtajan haastattelut, mikä saatiin päätökseen vuonna 2013. Aineisto myös julkaistiin kirjana syksyllä 2013. Kirjassa 50 kohdan kysymysten ja vastausten kokonaisuus on jaettu viiteen pääteemaan: valtion tehtävät, mahdollisuudet ja uhat, vallankäytön rajat, kansalaiset, yhteiskunta. Viimeisenä vastaajat arvioivat, millaiseksi he arvioivat Suomen tulevaisuuden vuonna 1960.

Hankkeen merkitys. Reaaliaikainen haastateluaineisto tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia poliittisen historian ja vertailevalle politiikan tutkimukselle. Aineisto tarkentaa kuvaa Suomen poliittisessa historiassa yöpakkasten ja noottikriisin väliin sijoittuvasta ajanjaksosta, joka edelleen herättää niin akateemista kuin laajempaa mielenkiintoa suomalaisessa yhteiskunnassa. Haastattelujen tarkoituksena oli kuvata arvoja ja asenteita, jotka vaikuttivat suomalaiseen poliittiseen päätöksentekoon kansainvälisesti jännittyneenä aikana ja jotka johtivat sisäpoliittiseen muutokseen. Koska haastattelukysymyksistä merkittävä osa koski päättäjien käsityksiä yhteiskunnallisen vallan jakautumisesta, sitä käytetään vertailuaineistona professori Ilkka Ruostesaaren vuosina 1992, 2003 ja 2014 Tampereen yliopistossa tekemille suomalaista valtarakennetta 1990-luvun alun jälkeisellä kaudella käsitel- leille tutkimuksille, joissa on niin ikään käsitelty

suomalaisten päättäjien käsityksiä yhteiskunnasta ja vallankäytöstä.

Tutkimusprojektin toteuttaa Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulu ja amerikkalaisena yhteistyökumppanina on Washingtonissa sijaitseva Woodrow Wilson International Center. Aineisto saatetaan ensiksi englannin kielelle, jonka jälkeen sen pohjalta julkaistaan tutkimuksia. Lopuksi se toimitetaan ja arkistoidaan sähköisessä muodossa tutkijoiden käytettäväksi eduskunnan kirjastoon, Tampereen yliopiston yhteydessä toimivaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon ja Washingtonissa sijaitsevaan Woodrow Wilson International Centeriin

Projekti kestää 2 vuotta, ja sen talousarvio on yhteensä 650 321 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2015 talousarvioon momentille 29.40.50 lisäyksenä 85 000 euroa Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulussa toteutettavan Suomen poliittista kulttuuria ja päättäjiä 1960-luvun kylmän sodan maailmassa koskevan tutkimusprojektin kulujen kattamiseen.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2014

Kimmo Sasi /kok